

Param var ama tüketmeye hakkım yok

Hayrettin Karaca ile Röportaj, Hülya Ünlü/Akşam Gazetesi

<http://www.aksam.com.tr/haber.asp?a=23478,12>

Kırmızı süveteri delik deşik olmasına rağmen hala üzerinde, ayakkabısı da yamalı. Sökük paltosunu, pantolonunu, yakalarını ters yüz ettiği gömleklerini yıllardır kullanıyor. 10 yıldır hiçbir şey almamış üzerine. Karaca markasının ve TEMA Vakfı'nın kurucusu Hayrettin Karaca 'Param var ama tüketmeye hakkım yok' diyerek 'Al, tüket ve yok et' diyen tüketim toplumuna açtığı savaşı gurur duyuyor.

KOMŞUYA VER

Dünyada tüm insanları doyuracak kadar yiyecek olduğunu ama gözü aç olanları doyuracak hiçbir şeyin olmadığını söyleyen Karaca, Türkiye'de bir zamanlar fakirleri aç bırakmayan kültürün nasıl yok olduğunu hüzünlü olarak anlattı. Televole kültürünün karşısında birtakım değerlerin yok olduğunu söyleyen Karaca, çocukluk günlerinin 'komşuyu aç bırakmayan' kültürünün yeniden dirilmesiyle, açlıkla savaşabileceğini söyledi. 'Dünya ikiye bölünmüş artık. Gözü açlar ve karnı açlar. İşte o gözü açları doyurmayacağız. Bunların farkına küçükken vardım. Dilim, kültürüm gidiyor. Bağımsız bir Türkiye değiliz artık. En büyük acımız geri getiremediğimiz o kültürümüzdür' diyen Karaca şöyle konuştu: 'Ben bir kasaba çocuğuyum. Varlıklı bir ailenin çocuğuydum. Ama herkes eşit şartlarda oynardı sokakta. Bütün çocuklar gibi ben de yalınayak oynardım. Akşam olduğu zaman annem seslenirdi, avucuma bir kap sıcak yemek koyarlardı. Kulağıma eğilip, 'Komşu anneye götür' derdi. Etrafımızda bizi duyacak kimse yoktu ama bu bana verilen 'Aman kimse görmesin Hayrettin' mesajıydı. Komşu annenin yağın, odununu kim alır, kimse bilmezdi. Paylaşma düzeni vardı, o kültürdü. Savaştan çıkmış bir Türkiye'de fakirim çoktu ama açım yoktu. Oradan aldım bu kültürü. Kaybolan budur, giden budur. Ama Anadolu'yu gezerken görüyorum ki, bu değerleri hala yaşatanlar var.'

UTANIYORUM

Tüketim toplumunun rezalet hale geldiğini savunan Karaca, Akmerkezin önünden geçmeye utanıyorum. Nedir bu ışıklar, bu rezalet. Yılbaşı demek al, tüket, yok et, yaşamı mahvet demek. O yüzden bu yırtık kazağı gururla taşıyorum üzerimde. Global ekonomi insanları kullanıyor. Ama bakın beni kullanamıyor, çünkü izin vermiyorum. Çok da mutluyum. Bunu elimden hiçbir güç alamaz. İnanç her şeyi halleder" dedi.

'Açlıktan ölen her çocuğun katilleri vardır' diyen Karaca, ihtiyacından çok tüketerek sınıf atlamaya çalışanları suçladı. Karaca, 'Bugünkü tüketim iki katına çıktığı gün, belki dünyada yaşam olmayacak. En büyük tehlike de gıdada. Bir Amerikalı çocuk doğduğunda 30 çocuğa eşdeğerde dünya nimetlerini alıp götürüyor' diyerek dünyanın düştüğü durumu gözler önüne serdi.

Cep telefonu kullanmadığını, 5 yıldır TV izlemediğini belirten Karaca şöyle devam etti: 'Okumakla mükellefim. Olanın olmayana, bilenin bilmeyene borcu var. Malını mülkünü verirsin orada biter borcun. Mesela Yalova'daki botanik bahçemi vakıf yaptım ama borcum bitmedi topluma. Şimdi borcumu bilgi sahibi olarak ve bunu aktararak ödüyorum. Okumak ibadettir, okumamak Cumhuriyet'e ihanettir.'

Oğlunu, eğini ve annesini kaybeden Hayrettin Karaca, 'Acılar karđısında isyan ederek hiçbir Şey kazanamazsınız, elde olan bir Şey değil çünkü bu. Ben acıyı da mutluluğu da kabulleniyorum. Ama acılar hafızadan hiç çıkmaz' dedi.

185 milyon Afrikalı her gün açlıktan ölme riski ile yağıyor

DÜNYANIN durumunu değerlendiren Karaca Őu yorumlarda bulunuyor: 'BirleđmiŐ Milletler 2004 Kalkınma Raporu'na göre; Afrika'da 323 milyon insan günde 1 dolardan az bir gelirle geçimini sağlıyor. Temiz su kaynağından mahrum 273 milyon kişi bulunmakta. İlkokul ağında okula gidemeyen 44 milyon ocuk var. Yetersiz beslenmeden kaynaklanan ölüm riski altında yağayan Afrikalıların sayısı 185 milyon. Her yıl beŐ yağının altında ortalama beŐ milyon ocuk ölüyor. Zengin lkeler yıllık gelirlerinden yüzde 0,7'sini kurtarma amaçlı projelere ynlendirseiler bu sorunların hepsi ortadan kalkabilir.'

Bir alyans için 3 ton zehirli atık

TEMA Vakfı Yayınları'ndan çıkan 'Dünyanın Durumu 2004' raporlarını yorumlayan Karaca Őu tespitleri aktarıyor:

Dünyada makyaj malzemesi için yapılan harcama 18 milyar dolar. Dünyadaki tüm kadınların üreme sağlığı ve bakımı için gerekli para 12 milyar dolar.

Avrupa ve ABD'de evde beslenen hayvanların mamasına harcanan para 17 milyar dolar. Dünyada açlığın ve yetersiz beslenmenin sona erdirilmesi için gerekli para 19 milyar dolar.

Parfme harcanan para 15 milyar dolar. Evrensel okur yazarlığın sağlanması için gereken yıllık ek yatırım 5 milyar dolar.

Deniz seyahatlerine harcanan para 14 milyar dolar. Dünyada herkese temiz içme suyu sağlaması için gerekli miktar 10 milyar dolar.

Avrupa'da dondurmaya harcanan para 11 milyar dolar. Her ocuğun ağılanması için gerekli miktar 1.3 milyar dolar.

SatıŐa hazır 1 ton altın elde etmek için 300 bin ton atık üretilir. BaŐka bir deyiŐle altın bir alyans için ortaya çıkan atık miktarı 3 tondur. Bu atıkların çoğu siyanür ve kimyasal maddeler içerir.

'Bir' ok Güçlüdür

'Benim de vardı 40 tane kravatım. O zaman 30 yağındaydım. Ben de tükettim, ama bilerek yapmadım bunu' diyen Karaca, 'Artık farkına vardım bunun. Ne zamandır alıŐveriŐ yapmadığımı hatırlamıyorum, kendime sadece kitap alıyorum. Nedir benim ihtiyacım; doymam, sağlığım, barınmam, kuŐanmam; bunun dıŐında hiçbir Şey tüketmeye hakkım yok. Gmleklerim var yakası çevrilmiŐtir, ayakkabılarıma bakarsanız altı yamalıdır. Dokuz senedir bu pantolonu giyerim, paltom yırtıktır. Param var ama tüketmeye hakkım yok. Bunu herkes yapabilir. 'Bir' çok güçlüdür. Atatürk bir kişi ydi. Her Şey bir ile baŐlar. Bir yoksa iki olmaz. Ben de yakınlarıma örnek olmaya çalıŐıyorum' diyor.